

Iz vsebine

* Na krivih poteh
(nekaj misli o mladinskem
kriminalu)

* Sestanek na Joštu
(o delu mladine v občini)

* Rojstvo Kokrškega odreda
(zgodovina partizanskih
borb na Gorenjskem
v letih 1941-1943)

* Vida Tomšičeva
v Tržiču

* Za izboljšanje tujskega
prometa v Bohinju

* Jeseniško gledališče
se je prekosilo

* O dveh jubilejih

* Kdo jih pozna?
(objava MO Zveze borcev
NOV Kranj)

* Drobne novice

Pionirski in ženski kotiček
Ilustrirana basen o Volk-
cu taborniku in njegovem
očetu / Zanimivosti / Pod-
listek

DA NE BO PREPOZNO ali

„Mrzlica podražitve“

Sprito nedavne podražitve
cen moldi je nastala ugodna
priložnost za čenče, zlasti zlo-
namerne. In priznati moramo,
da imajo zlonamerneži lahko
delo. Saj kot da si želimo ures-
ničenja njih »modrih prerokovanj«,
pritrujemo in posredu-
jemo drugim napovedi o po-
dražitvi domala vseh živil. »Ali
že veste, da je sedaj na vrsti
podražitev sladkorja in vseh
maščob (olja in masti)!?« —
gre od ust do ust. Celo, da si
mora vsaka pametna gospodin-
ja preskrbti zaloge, modru-
jemo. Nikomur pa se ne po-
sveti, da si lahko tako skuha-
mo grenke urice. Časopisi so o
tem že nekaj pisali, toda za-
man. Vse preveč neuravnove-
šenosti je še med nami, da bi
tako pisanje zadostovalo.

Moke smo dovolj uvozili in
je še bomo, če bo treba. Cena
se je dvignila, ker uvozne
bremena ne more nositi samo
država in ne zato, ker morda
ni dovolj moke. Seveda, tudi
bolj varčevali naj bi tako! Žal
pa špekulant ustvarijo zmedo,
da potem lahko v kalnem ri-
barijo. Brž v trgovine, da se
zavarujejo pred »sigurnim« po-
manjanjem, ki bo sledilo, —
v resnici pa zato, da lahko na-
vijajo cene. Tudi prenakerteri
vaščan jo prikolovrati, kupi-
večjo količino moke, jo preseje,
otroke porabi sam, belo moko
pa drago proda nazaj v mesto.
Naši trgovci bi morali sami
paziti in preprečevati špekula-
cijo, žal pa se najdejo tudi
med njimi takšni, ki širijo pa-
nike. Oblast bo morala poseči
vmes, toda učinek bo polovi-
čen, če vseh nas ne bo minila
»mrzlica podražitve«. Za spro-
ti je moke dovolj (kot zadnje
mesece!), zaloge pa bi si lahko
ustvarila le peščica in — se-
veda — na račun ostalih.

Skratka, bodimo preudarni,
kar nam bo le koristilo, sicer
bo prepozno zvonti po toči.
Prav sami bomo krivi pomanj-
kanju! Lahko se sicer zgodi,
da trenutno zmanjka moke v
tej ali oni trgovini, toda vzrok
bo le zamuda ali kakšna nered-
nost v prevozu. V takem pri-
meru se ne dajmo zapeljati
»modrijonom«. S podražitvijo
sladkorja in maščob pa ne bo
nič!

GORENJSKE

LETU VI. / ŠT. 15

KRANJ DNE 11. APRILA 1953

CENA 8.— DIN

Z ZASEDANJA OLO RADOVLJICA

VARČEVANJE IN SMOTRNOST V GOSPODARJENJU

Čuvanje gozdov, živine in investicijskih sredstev v središču pozornosti — Ursta pomembnih odlokov

V nedeljo zjutraj so se se-
stali odborniki OLO Rado-
vljica k IV. seji. Na
dnevnem redu so imeli
celo vrsto vprašanj, od katerih
naj omenimo le nekaj najvaž-
nejših, ki bodo našo javnost
brez dvoma zanimala. Zase-
danje se je začelo na ločenih
sezah obeh zborov z istim dne-
nim redom, kajti vsa vpra-
šanja, ki so bila pretresena, so
dijo v kompetenco obeh zborov,
končalo pa se je s skupno sejo.

Na predlog gospodarskega
sveta OLO so odborniki skle-
pali o združitvi podjetij »Doma
pod Prisojnikom« in »Doma v
Planici«. Slednje je imelo v
lanskem letu čez en milijon dinarjev
izgube, kar je pripisati neodgovornosti nekaterih članov
kolektiva in nepotrebnim
režijskim stroškom. Okrajna
gostinska zbornica in Gospo-
darski svet sta bila mnenja, da
je edina rešitev v tem, da se
podjetji združita, kar bo imelo
za posledico znižanje režijskih
stroškov. Ta rešitev pa naj bi
bila le začasna, dokler »Doma v
Planici« ne bi izpolnjeval po-
gojev za samostojno obratovanje.
Odborniki so pristali na
združitev v enotno podjetje
pod imenom »Erika« in kasne-
je na skupni seji razrešili do-
sedanjega upravnika »Doma v
Planici«, za upravnika »Erike« pa
imenovali dosedanjega up-
ravnika »Doma pod Prisojnikom«.

Že v aprilu 1951. so bile pre-
nešene pravice ustanovitelja
gostinskih podjetij z okraja na
občinske, oziroma krajevne
ljudske odbore. To velja za vse
gostinske podjetja v okraju,
razen za »Zlatorog« in zgoraj
omenjenega podjetja, ki so bila
do aprila 1952. v pristojnosti
republike. OLO je sklenil, da
se prenesejo pravice ustanovitelja
»Zlatoroga« na občinski
ljudske odbor Srednja vas v
Bohinju, »Erike« pa na občino
Kranjska gora.

Nato je odbor sklenil, da se
kmetijsko posestvo Podvin
zdrži z Okrajno ekonomijo.
Združitev naj bi pripomogla
racionalnejšemu izkorisčanju
mehanizacije in zmanjšanju
režijskih stroškov. Na skupni
seji je bil imenovan za uprav-
nika Anton Pregelj.

Zaradi vse večje gradbene
dejavnosti v okraju se je po-
kazala potreba po lastnem pro-

jektivnem zavodu, ki bi izdelo-
val pravočasno vse gradbene
načrte. Danes so že tudi na
razpolago strokovni kadri in
tako se je odbor odločil, da
osnuje Projektični zavod, ki
so bila pretesena, so
dijo v kompetenco obeh zborov,
končalo pa se je s skupno sejo.

Na zadnjem zasedanju je
odbor razvrstil katastrske ob-
čine v vrednostne razrede, ta-
ko da niso bile upoštevane raz-
like znotraj občine. Tako je
bilo mogoče takojšnje obraču-
navanje gozdne takse, Gospo-
darski svet pa je bil zadolžen,
da pripravi podrobno razdeli-
tev v okviru katastrskih občin.

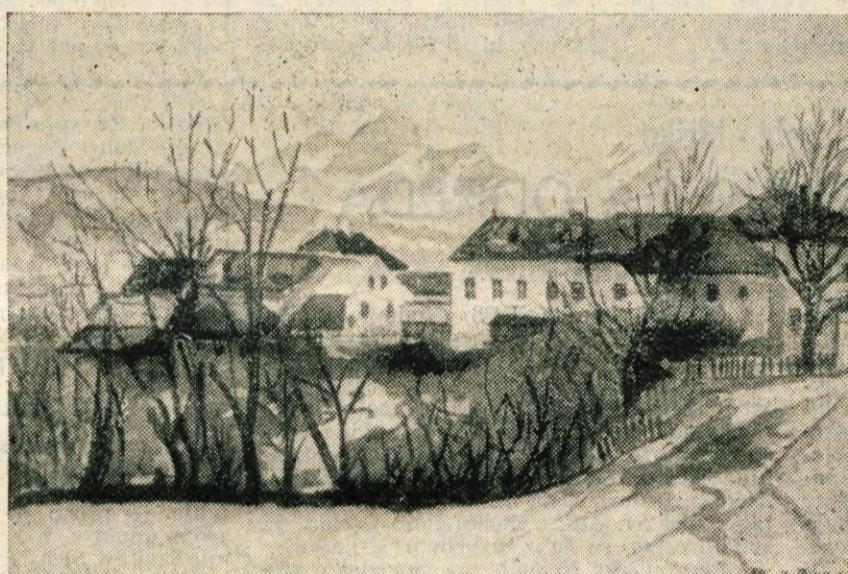
Na zadnjem zasedanju je
odbor razvrstil katastrske ob-
čine v vrednostne razrede, ta-
ko da niso bile upoštevane raz-
like znotraj občine. Tako je
bilo mogoče takojšnje obraču-
navanje gozdne takse, Gospo-
darski svet pa je bil zadolžen,
da pripravi podrobno razdeli-
tev v okviru katastrskih občin.

Tretji odlok je bil sprejet. Pre-

povedano je uporabljati les za
kritje streh, v kolikor ne gre
za manjša popravila. Izjema-
ma prepoped ne velja za krit-
je kozolcev, svilsi na gorskih
senožetih in planinskih stanov,
da bi bil tak odlok nezakonit.

Tretji odlok je bil sprejet. Pre-
povedano je uporabljati les za
kritje streh, v kolikor ne gre
za manjša popravila. Izjema-
ma prepoped ne velja za krit-
je kozolcev, svilsi na gorskih
senožetih in planinskih stanov,
da bi bil tak odlok nezakonit.

Z naslednjim odlokom je bil
določen obratovalni čas za vsa

Pavel Pirih: Radovljica (akvarel)

in upošteva vse razlike z ozi-
rom na lego gozda, prevozne
možnosti itd. Gospodarski svet
je naložil opravil in predložil
zboroma nov sklep, ki je bil

tudi potrenj.

Naslednji ukrepi odbora so
veljali varčevanju z gozdnim
bogastvom. Svet za gospodar-
stvo je predlagal odboru, naj
sprejme odlok o pogojih za o-
bratovanje žag venecijank, odklop
o prepoped reje koza in
odlok o prepoped graditve le-
senih streh. V razpravi pa se
morajo biti pred prihodom ži-
je izkazalo, da je bolje poča-
vine razkuženi. Tuberkulozno

h kozolcem. S tem naj se pre-
preči nesmotorno tratenje lesa.

Dalje je odbor sprejel odlok
o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagotovili

popolno zatrje vseh bolezni.

Dalje je odbor sprejel odlok

o ukrepih za zatrjanje živalskih
kužnih bolezni. To naj bi bili

dopolnilni ukrepi, ki bi zagot

ODKOD SPREMEMBE?

V se poteze v sovjetski »mirovni ofenzivi«, od obnovitve pogajanj o menjavni ujetnikov, ki utegnejo postati uvod v popolno premirje na Koreji, imad presenetljivo hitrega izbora Daga Hammarskjölda za sekretarja OZN, pa do drobnih a številnih (udežba sovjetskih diplomatov na velikonočnih slavljih v ameriških ambasadah) spravljenih namigov, pričajo, da je domneva, da so v Moskvi spoznali, da se morajo kar najhitreje izvleči iz zagate, v katero so zazeli s svojo napadalnostjo, zelo verjetna. Uvideli so, da izgubljajo v oboroževalni tekmi z Zahodom in da povsod naletijo na čedalje odločnejši odpor.

Tudi kar zadeva celinsko Kitajske, nemara ne pričakujejo posebnih izgub: Politična pogajanja o Koreji, ki bodo spet sprožila vprašanje Formoze in sprejem kontinentalne Kitajske v OZN, slej ko prej ne bodo prinesla nobenih pozitivnih rezultatov. Razočaranja Kitajska bi ostala v sovjetskem objemu.

Ameriška politika res ne obeta, da bi v dogledni prihodnosti realneje ocenjevala. Tudi v zadnjem tednu je bilo čutiti, da ima tam tako imenovana »azijiska desnica« (t. j. tisto krilo republikanske stranke, ki si prizadeva doseči ameriško napadalnost v Aziji) precejšen vpliv. Ta vpliv je prisoten tudi pri odločanju o usodbi korejskega spopada. Kaže se v pretiranih zahtevah, ki bodo samo otežkočale sklenitev premirja.

Izpadl »azijiske levice« v ameriškem tisku seveda niso toliko posledica istovetenja Ki-

SESTANEK NA JOŠTU

O delu mladinske organizacije v občinah

Okraina organizacija Ljudske mladine v Kranju že od svoje letne skupščine dela precej drugače, kot je bila včasih navada. Okrajni komite LMS se sestaja le od časa do časa. Njegovi člani že dolgo vnaprej vedo, o čem bodo razpravljali na sestanku. Nanj se lahko temeljito pripravijo. V »Glasu« smo že poročali, da so tako proučili položaj učencev v go-

spodarstvu in gojencev industrijskih šol s posebno komisijo in nato o izidu razpravljali na plenarnem sestanku komiteja.

Tokrat je bilo na vrsti politično in društveno življenje mladine v občinah. Razprava na plenumu v smučarskem domu na Joštu nad Kranjem, naj bi se naslanjala na izkušnje prisotnih in na ugotovitve in plenarnem sestanku bolj izme-

njava mnenj in, čeprav načelno, zanimivo debatiranje o vsebin in oblikah dela mladine v občini in aktivu — sedaj osnovni organizaciji, — njenem sodelovanju v društvenih, vzgoji itd. Koristen korak naprej predstavlja dejstvo, da v razpravi tovariši niso preprosto poročali o svojem delu, kar je bilo pri nas dolgo udomačeno. Če bi se bili v pogovoru oglašili še nekateri tovariši iz podježelskih občin, bi lahko trdili, da je bil plenum povsem konisten za vse prisotne.

Vendar sestanek ni končal brez konkretnih sklepov. Sklenili so, da bodo še ta teden imeli po vsem okraju sektorske konference, na katerih bodo proučevali gradivo z zadnjega mladinskega kongresa, in sledili na njih prizadevali čim bolj koncretizirati kongresne smernice.

26. april so določili za okrajni mladinski praznik. Ta datum gorenjsko mladino spominja na prvo pokrajinsko konferenco SKOJ-a, ki je bila na dan leta 1943 v Martinjem vrhu v Selški dolini.

Daljnji sklep je bil, da bo Okrajni komitet LMS predlagal okrajni skupščini, naj v kranjskem okraju uvedejo obvezno strokovno šolanje za podježelsko mladino, morda v obliki kmetijskih tečajev ali dvoletnih kmečkih nadaljevanjih šol ali podobno, po čemer se čuti resna potreba.

Že sama okoliščina, da je bil plenarni sestanek na Joštu in torej združen z lepim izletom, prinaša prijetno in nepričakovano osvežitev v politično delo naših komitejev, ki je bilo včasih že res preveč sivo.

J. F.

Franc Štefe - Miško

ROJSTVO KOKRŠKEGA ODREDA

1941. leto je našlo Gorenje pripravljene

V času priprav za obletnico ustanovitve Kokrškega odreda objavljamo odlomke iz zgodovine odreda in tistih dogodkov ter dejstev iz zgodovine narodnoosvobodilnega gibanja na Gorenjskem, ki so v neposredni zvezi z nastankom, rastjo in potjo Kokrškega odreda. Napisal jih je tovariš Franc Štefe - Miško, ki je bil sam funkcionar v tej gorenjski partizanski enoti.

Vse tiste bralee, ki podrobneje poznajo nekatere dogodke, o katerih piše tovariš Štefe, ali celo posedujejo kakе podatke ali dokumente, naprošamo, naj to sporocijo bodisi uredništvu »Glasu Gorenjske«, bodisi zgodovinski sekcijski Okrajnega odbora Zvezde borcev v Kranju. Namen objavljenih prispevkov je namreč tudi, zbrati čim popolnejše gradivo za zgodovino Gorenjske v Narodnoosvobodilnem boju. Vse priponbe ali dopolnitve nam bodo dobrodoše.

Partija je dosegla organizacijsko in politično utrditev šele nekaj let pred 1941. letom. Velike in uspešne akcije v tem času (strajk kranjskih tekstilcev in samostojno kandidiranje delavcev pri volitvah leta 1936) so dale Partiji novih borcev. Takratno partizansko vodstvo za kranjsko okrožje so sestavljali Gabrošek, Nartnik, Papež, Vilfan, Vodopivec, Poljanc in Filova. Leta 1939 je štela Partija v Kranju že 25 članov in prav toliko kandidatov in SKOJ-evcev, v Tržiču in bližnjih okolicah 25 članov in prav toliko kandidatov in SKOJ-evcev. V letu 1940 je poraslo število članov v Tržiču že na 46. Po letu 1938 sta bila v Kranju in Tržiču ustanovljena mestna komiteja KPS. V tem času so bile partizanske organizacije tudi v Šenčurju, v Dupljah in v Naklem.

Pritisak na komuniste je takrat zelo načršal. Komuniste so načrno klicali k orožnim vajam. S prvim pozivom so spravili v Ivanjico (Medjureče) več komunistov in zavednih delavcev iz Kranja, Tržiča in okoliških vasi.

Priprave na oborožen odpor

Po napadu Nemčije na Jugoslavijo je Partija kljub kapitulantsvu vladnega režima množično zbirala prostovoljce. V kranjskem okolišu se je odzvalo okrog 200 prostovoljev, zlasti primorskih delavcev in napredne delavske mladine. Ob kapitulaciji so se odlikovalo posebno organizacije v Tržiču, ki so že pred napadom (8. in 9. aprila) pričele nabirati raznorstno orožje po bunkerjih in drugih utrdbah v Šenčurju, kjer so SKOJ-evci odnesli ponoči iz zavarovanih prostorov selške občine puškomitrailjev, ki je kasneje uspešno služil v znani poljanski vstaji. Prav tako je bila ta akcija izvedena tudi v Poljanski in Selški dolini in drugod. Že čez tri mesece je nabранo orožje služilo kot prva partizanska oborožitev.

NA KRIUIH POTEH

O mladinskem kriminalu v radovljiškem kraju

Po statistiki Okrajnega sodišča v Radovljici se je od 1948. leta do danes za polovico zmanjšalo število mladoletnih kriminalcev, ki so zašli na stranpotra predvsem zaradi zunanjih vzgoje. Pred sodiščem se je moralno lani skozi vse leto zagovarjati 48 mladoletnikov, letos pa jih je bilo na zatožni klopi vsega skupaj šele 5. Medtem ko je bilo lani 21 poskusov pobega čez mejo (večičel so hoteli pobegniti mladinci in drugih republik), letos še ni bilo nobenega. Tativ je bil lani 11, letos 2, zaradi nezakonitega lova sto bili lani kaznovani 4 mladinci, letos 2, zaradi zatajitev lani nobeden, letos eden, zaradi telesnih poškodb lani 6, letos nobeden, zaradi sodelovanja pri tepežu, krive izpovedi, nevestnega dela ipd., pa letos ni bil še nihče kaznovan.

Analiza kaznivih dejanj mladoletnikov dokazuje, kako pomembna je dobra vzgoja otrok. Med mladimi kriminalci so predvsem ljudje, rojeni izven zakona, ki so jih oddale mate-

re že v zgodnji mladosti tujim do postali nekje na Divjem zljudem v oskrbo. Do moralne padu prav taki junaki, kakor izreditev pa pride tudi v zakanah, kjer sta oba roditelji zaposlena in ne poskrbita za primerno vzgojo otrok. Ti otroci so v izprijeni okolici neprimerno bolj podvrženi amoralnim dejanjem kakor drugi.

Nemalokrat pa se izrodijo mladostniki potem, ko začnejo popaviti. Vsa dotlej dobra vzgoja teh mladincev ne more rešiti. Izgube smisel za delo v mladinskih organizacijah, posurome in so doma kakor tudi v službi neubogljivi in uporni. In nič čudnega, ni, če se ti mladinci slej ko prej znajdejo na zatožni klopi zaradi kaznivega dejanja zoper življenje in telo ali celo zaradi kaznivega dejanja iz koristoljuba.

Zelo negativno pa vpliva na duševni in moralni razvoj mladoletnika tudi pustolovsko čitavo in pustolovski filmi. Okrajno sodišče je lani ugotovilo, da je pri mnogih mladincih dozorel sklep o pobegu po ogledu »kovbojk«. — Hoteli so čez mejo, ker so pač upali, da bo-

do postali nekje na Divjem zljudem v oskrbo. Do moralne padu prav taki junaki, so jih videli na filmskem plantru. Podobno kakor slab filmi, vpliva na vzgojo tudi literarna plaža v obliki prevedenih stripov ali cowboyskih dohodivščin, ipd., preračunanih na lahkovost in lahkomisljenost mladih ljudi. Skrajni čas je, da mladini zabranijo obisk zanjo kvarnih filmskih predstav (najpametnejše pa bi bilo, da takih filmov sploh ne bi uvažali!) in da iz mladinske literature izločimo vse, kar bi utegnilo vzgoji bralcev škodovati.

Kakor že rečeno, je kriminal mladoletnikov zadnje čase zelo padel (lani so se morali zagovarjati vsak mesec pred sodiščem povprečno 4 mladinci, letos pa samo dva), kar je v veliki meri zasluga mladinske organizacije in moralne vzgoje v šoli, še bolj pa bo padel, če bomo starši in vse kulturne in vzgojne ustanove skrbeli za vzgojo socialističnega ščanca.

5. avgusta zjutraj so prišli na pobočje Dobrče. Zvečer bi moralno priti do napada. Vendar do njega ni prišlo, ker so Nemci Dobrčo obkobili. Namenoma so bili spustili partizane nanjo. Napadli so jih z vseh strani. Isto se je zgodilo tudi Cankarjevemu

Podstoriške žrtve

Pričele so se priprave za oborožen odpor. 20. junija je bil v Kranju formiran Okrožni vojno-revolucionarni komite pod vodstvom sekretarja Okrožnega komiteja KPS Franca Vodopivec s člani Lucijanom Sečjakom, Francem Mrakom, Tončkom Mokorelovo in nekaterimi drugimi. Približno v istem času je CK KPS določil vodstvo za pripravljanje oborožene vstaje na Gorenjskem. To je bil prvi Pokrajinski komite KPS za Gorenjsko, ki so ga tvorili Stane Žagar, Tomo Brejc-Pavel, in Alojz Kebe Stefan. 15. in 16. julija 1941 je bil v Udinu boršt pod Seničem prvi sestanek, ki so se ga udeležili Tomo Brejc, Alojz Kebe, Franc Vodopivec, Stane Pesjak in nekateri Tržičani. Za vodstvo političnih priprav v Kranju in okolicah so določili Franca Vodopivca, ki je hrkati vodil priprave v vsem

okrožju. Za vojaško plat je bil določen za Kranj Stane Pesjak, za Tržič pa sta predvzaela politične priprave Tončka Mokorelova in Jože Janečič, vojaške pa Milorad Stošič. Nekaj dni kasneje je bila na Jelovici konferenca za vso Gorenjsko pod vodstvom Stana Žagarja. Sklepal so o formirjanju prvih partizanskih enot na Gorenjskem in določili, naj bi že čez nekaj dni pričela vstaja.

Formiranje prvih partizanskih enot

Iz vsega kranjskega okrožja so že ob prvi direktivi Partije in OF odšli v partizane prvi borce in borke. V zadnjih dneh julija je preko 50 prostovoljev zapustilo svoje domove v Kranju, na Klancu, Gorenji Savi, v Stražišču, na Primskovem, Kokrici in v Naklem. Med njimi so bili France Mrak, Alojz Tomažič, Šiška, Vitez, Busar in njegova žena, Bitenc, Brovč, Smuk, brata Bička in več drugih Kranjčanov. Iz Naklega sta bila brata Fistra, brata Medeta (Rudi Mede je znani Groga, kasnejši komandant slavnega Pohorskega bataljona, ki je leta 1943 herojsko padel do zadnjega moža), Anton Guček, brata Praprotnika in Poličarja.

Prostovoljci iz Kranja in okolice so v partizane odhajali v treh smereh. Večina Kranjčanov, vsi Nakeljčani in drugi z desne strani Save so se najprej zbirali »na Cegelnici« pri Naklem, nato pa odhajali pod Storžič, kjer so se združili s tržičko skupino. To so razen naštetih ilegalcev Jožeta Finka in Tineta Terana takrat sestavljali še Tržičani Jože Janečič, njegov brat Ludvik, Tončka Mokorelova, Anton Štefe, Stane Bečan, Peter Uzar s sinovoma in drugi. Iz Dupljih so bili Tineton brat Stane Teran, Janez Perko in Peter Debeljak. Zadnji dnevi julija so naštetí ustanovili na Veliki Poljan Kranjski bataljon, ki je štel 65 borcev.

Drugi del Kranjčanov je odhajal pod Mohor v Nartnikovo skupino, ki je imela okoli 15 mož. Ostali Kranjčani so deloma odhajali tudi v Jelovško četo, ki se je takrat zadrževala nad Besnico in Kropo. Ta velika razgibanost je bila v glavnem rezultat dobrih političnih priprav okrožnega vodstva.

Prve akcije

Se preden se je tržička skupina združila s Kranjčani, je izvedla prvo akcijo v kranjskem okrožju. Ob cesti Tržič-Sv. Ana je požgala telefonske in električne drogovne, v Tržiču pa napadla tržičkega komisarija. Slednje se ji ni docela posrečilo, ker je policija takoj intervenirala. Uničila je več nemških oglasnih desk in izvedla še nekaj drugih akcij. 1. avgusta je Kranjski bataljon na Veliki Poljan likvidiral Nemca Walterja Hackerja iz Kranja, ki je prišel vohuniti za partizani.

Nato se je bataljon premaknil v Verbičovo kočo za Storžič, kjer je bila 4. avgusta zaprisega vseh borcev. V koči so izdelali načrt za osvoboditev vseh jetnikov v zloglasnih Begunjah. Pri napadu naj bi sodeloval tudi Cankarjev bataljon, ki naj bi ob dogovorjenem času prišel preko Save.

Se isti dan se je izza Storžiča odpravilo na pot proti Begunjam 46 partizanov.

Milorad Stošič, obešen v Kranju avg. 1941

bataljonu. Ob prehodu čez Savo je bil napaden in se je moral umakniti.

Isti dan je bila zaradi izdajstva napadena tudi koča za Storžičem, kjer je bilo ostalo še 19 borcev in bork. V obkoljeni koči so Nemci nečloveško končali življenje osmim partizanom, med njimi tudi ženam. V borbah na Dobrči je padel en partizan, dva pa sta bila ranjena. Ujet je bil Milorad Stošič, ki ga je izredno vojaško sodišče v Begunjah 19. avgusta obsodilo na smrt. 23. avgusta je bil javno obešen v Kranju.

Nemci so z nečloveškim početjem v koči za Storžičem in z usmrtiljivo Stošiča hoteli prestrašiti gorenjsko prebivalstvo in ga odvrtiti od vstaje, ki je uživala čedalje močnejšo oporo pri ljudeh.

Pri spopadi z Nemci so pomenili za neizkušeni bataljon precej udarec. Nejak tovarišev se je umaknilo v Ljubljano. Ostali borce so se v večji skupini še naprej gibali po terenu in podvzemali razne manjše akcije. 3. septembra so n. pr. začeli žago na Kokriči pri Kranju. Nato so se premaknili čez Savo in se tam vključili v Cankarjev bataljon, ki je kmalu za tem sprejel v svoj sestav vse gorenjske partizane in kasneje zanetil veliko vstajo v Poljanski in Selški dolini. Vodil je tudi Nartnikova skupina. Se preden se je vključila v Cankarjev bataljon, je razstrelila most v Poljanski dolini in likvidirala izdajalca v Sopotju.

Svečanost na grobu heroja Staneta Žagarja

Preteklo nedeljo, 29. marca so na Srednji Dobravi pri Kropi svečano proslavili enajsto obletnico smrti narodnega heroja Staneta Žagarja. Svečanosti je prisotovalo okoli 300 ljudi iz Dobrave in okoliških vasi ter predstavniki OO ZB NOV in drugih družbenih organizacij, ki so zasuli grob padlega junaka z venci in šopki svežega cvetja. Na svečanosti so sodelovale tudi sekcije DPD »Svoboda« iz Kropke.

Tov. Jože Bertoncelj, predsednik Okrajnega odbora Zvezze borcev Radovljice je ob herojem grobu v spominskem govoru razgrnil pred zbranimi vso življenjsko pot Staneta Žagarja, revolucionarja, budnika in vzgojitelja delavskih množic in gorenjskega kmeta v stari Jugoslaviji in prvega organizatorja osvobodilnega gibanja na Gorenjskem. Prikazal je njegove zasluge, da so prav predeli, kjer je še pred vojno politično deloval, dali ogromno število borcev in ob koncu navzoče pozval, naj nadaljuje pot, ki jo je hodil narodni heroj Stane in, če bo treba, branijo nacionalno in socialno svobodo, ki jo je pomagal prizoriti Stane Žagar skupno z bori, s katerimi leži v skupnem grobu.

DOKLER DELAVEC NE BO VEDEL ZA VSAK DINAR, NE BO PRAVEGA DELAVSKEGA UPRAVLJANJA

V petek, 3. aprila je prvič zasedal novoizvoljeni delavski svet Bombažne predstavnice in tkalnice v Tržiču. V prisotnosti starega delavskega sveta in članov Izvršnega sveta LRS Vide Tomšičeve in Franca Popita je tov. Peter Zaplotnik izčrpno poročal o delu dotednjega delavskega sveta in upravnega odbora. Opozoril je na vse težave, pred katerimi sta se lani znašla in poročal, kako sta jih reševala.

Sprostitev distribucije je terjala od podejtja, da je pričelo izdelovanje nove vrste blaga. Ker do marca 1952 še ni bila znana stopnja akumulacije in skladov, je tovarna utrpela precejšnjo škodo. Težkoče so bile v terminskih dobavah dočasnega assortimenta bombaža. Lansko znižanje akumulacijske stopnje je povzročilo izgubo pri tistem blagu, ki se je bilo do tedaj nabralo v skladisču. To izgubo bo podjetje nadoknadilo deloma iz neizkorisnega dela skladov za plače, za drugi del pa zahteva kritje od države. Kot v začetku lanskega leta, je tudi sedaj v podjetju presežna delovna sila. Tovariš Peter Zaplotnik je omenil še letosnji tarifni pravilnik, higieno-tehnično zaščito v tovarni, delavsko strokovno dviganje, ožjo notranjo disciplino in mnenje dosedanja.

NESMOTRN UKREP

(Nadaljevanje s 1. strani) ski prostori za uslužbence. Česa torej manjka? — Le malo dobre volje in razumevanja.

Še pred nekaj leti je bilo to zapuščeno posestvo, ki so ga s trudem uredili vzgojitelji in sami gojenci, katerim je to sedaj drugi dom. Vprašamo se, kaj bo počela s tem kinetičkimi posestvom veržejška gimnazija? Ali se ne bi moglo najti zanjo druge primernega prostora, ki ga bo lahko koristil ne izrabila. S tremi milijoni, kolikor bi stala samo preseliti srednjiškega vzgajališča, pa bi že zadostili potrebam za otvoritev kmetijske šole. Končno pa Kranj in vsa Gorenjska nujno potrebujeta tako šolo, verjetno bolj kot veržejško vzgajališče novo poslopje.

O vsem tem je bil Odbor po- učen, toda ušeja je imel gluhu, še bolj pa preseneča dejstvo, da ni vprašal za mnenje niti okraja, ki je lastnik te ustanove. In torej menjaljen za odločanje o njeni usodi. Je mato demokratiko? Mnenja smo, da bo treba upoštevati mnenje i okraja i ustanove.

Naknadno smo zvedeli, da je bila v Smledniku posebna komisija OLO Kranj, ki je privlačila do zaključka, da namenjana solitev ni umestna.

SPET NEKAJ O VAJENCIH (K članku „Še nekaj o vajencih“)

V št. 9 »Glasu Gorenjske« je bil pod naslovom »Še nekaj o vajencih« objavljen članek, kateremu bi rad nekaj dodal. Ne gre za to, da opravičim inšpekcijsko dela Okrajnega ljudskega odbora v Kranju pred očitkom, da dopušča tako stanje na terenu. Pisec članka namreč pripisuje krivo za to stanje temu organu državne kontrole, ker, kakor pravi, ni javljal sodniku za prekrške in javnemu tožilcu delodajalcev, ki izkorisčajo vajence. Zelim le opozoriti, v čem so vzroki za tako stanje na terenu.

Iz članka samega se jasno vidi, da pisek sam ne pozna predpisov, po katerih bi one mogočali tako grobo izkorisčanje vajencev. Zakaj se ne bi spomnili našega domačega pravgora, ki pravi: »Vsak naj po- mete pred svojim pragom, potem pa naj gre drugam.«

Zakaj toliko vreščanja okoli tega vprašanja, take anekte, raziskave s posebnimi komisijami, če so stvari znane? In kaj vse to koristi pri preprečevanju izkorisčanja vajencev? Zakaj pa pravzaprav obstoji še danes tako izkorisčanje? Bodimo pošteni in priznajmo, da je vprašanje vajencev v tem pogledu zanemarjeno že nekaj let.

Da, ne samo inšpekcijska dela in druge institucije, ki jih omenja pisek v članku, tudi organizacija mladine razen brezplodnega kričanja ni dosti ukrenila. Kdo ima boljše pogoje za reševanje takega vprašanja:

ali inšpekcijska dela z enim samim uslužbencem za vse vprašanja v vsem okraju, ali mladinska organizacija, v katero so vključeni vsi ti izkorisčani?

Tem je prijeti še številne zakonite varuhe mladoletnih vajencev in pa sindikalne organizacije. Odgovornost za stanje, ki je res tako, kakor ugotavlja članek, nosijo v glavnem prav vodstva mladinskih in sindikalnih organizacij, ker zaradi nepoznanja predpisov niso našla poti k učinkovitim ukrepom proti izkorisčanju vajencev. Zelim le opozoriti, v čem so vzroki za tako stanje na terenu.

Piscem članka se strinjam

in dolžnost, podati take predloge, če so le vedeli za prekriske.

Prav gotovo pa je, da tudi inšpekcijska dela ni vprašanju vajencev posvetila pozornosti, klj. jo zasluži. V prihodnje bo prav gotovo potrebno, da vse organi, katerim je zaupana skrb za spoštovanje predpisov o vajencih, z roko v roki energetično in dosledno rešujejo te probleme. Ne smemo dopustiti, da bi naši bodoči kadri, ki se vzgajajo v času graditve socializma, trpel tipično kapitalistično izkorisčanje. Da bo vprašanje proizvodnje je pomembno zlasti zato, ker so pri njem dosegli visok prihranek v robni koks. Prihranijo ga bližno 20 odstotkov. Uspeh delovnega kolektiva je seniške

železarne je ravno v tem, da po eni strani povečuje proizvodnjo v plavžih, po drugi pa manjša poraba dragocenega koka. Ko bodo pričele obravati še prazilne peči za sidrovito rudo, se bo ta učinek še povečal.

Napovedi jeseniških strokov-

Za sto odstotkov Novi objekti bodo amortizirani že prihodnje leto

železarne je ravno v tem, da po eni strani povečuje proizvodnjo v plavžih, po drugi pa manjša poraba dragocenega koka. Ko bodo pričele obravati še prazilne peči za sidrovito rudo, se bo ta učinek še povečal.

Napovedi jeseniških strokovnjakov za plavže, ki so svetovali omenjene objekte, so s tem prestale uspešno preizkušnjo. Vsi stroški bodo tako amortizirani že prihodnje leto.

KRATKE GOSPODARSKE VESTI

IZ MORAVČ

Še nikoli ni bilo tolikoga povpraševanja po livarškem pesku, ki ga keramično-kemitska industrija iz Kamnika pridobiava v peskolomih okrog Moravč, kot je to letos. Delavci so bili zaposleni tudi preko zime. Delali so vse nedelje in praznike, da bi kolikor toliko zadostili vsem naročilom. Kolikšno delo so opravili, je najbolj razvidno iz tega, da so že presegli letosni polletni proizvodni plan v pridobivanju livarškega peska.

IZ DOMŽAL

Iznajdljivost jim je pomagala iz težav. Tovarni »Univerdal« je za izdelavo klobukov začelo primanjkovati bombaža, kar je občutno znižalo proizvodnjo. Delavci so vse nedelje in praznike, da bi kolikor toliko zadostili vsem naročilom. Kolikšno delo so opravili, je najbolj razvidno iz tega, da so že presegli letosni polletni proizvodni plan v pridobivanju livarškega peska.

ZLICNICE V GRADNJI IN ZAMISLI

Že smo poročali o pripravah za gradnjo žičnice z Bleida na Kokošenico in iz Jesenic na Mežakljo. Slednja tako napreduje, da bo v poizkusni vožnji že letos dvignila prvo duraluminijasto gondolo na Mežakljo. Slično žičnico nameravajo graditi v Kranjski gori. Razpravljanje tudi o gradnji vzpenjače Mrzlega studenca na Polkjulki do planine Lipance. Ta vzpenjača bi bila nadaljevanje žičnice na Kokošenico.

Tudi v Bohinju bodo pričeli graditi dve žičnici. Ena bo dvigala turiste od Bohinjskega jezera na Vogel, druga pa na Komno.

POMOČ PLANTAŽI V MAČAH

V enajsti številki smo objavili pod naslovom »Od Predstavnika do Tržiča — sadne plantaže« vest o ustanovitvi sadne plantaže v vasi Mača. Tedaj je ing. Stambolič na kratko opisal prednost plantažne gojilne sadja in dejal, da je treba pobudo kmetov podprtje strokovno, moralno in materialno. Danes lahko že obvestimo, da njegov poziv ni ostal brez odziva. Kmetom, ki so se odločili združiti svoja posestva (kakih 5–6 ha) in osnovati plantažo, je Gospodarski svet OLO obujbil, da bodo oproščeni davka do prve obroditve. Kmetijska zadružna pa jim bo dala brezplačno polovico sadnik. Tudi Okrajna zveza zadruž razmišlja o tem, kako naj jim pomaga, kajti stroški bodo precejšnji zaradi zavarovanja pred zajci in srnjadjo. Vsekakor pa jim bo dala vso strokovno in moralno pomoč. Vse kaže, da bo ta zamisel kmalu ostvarjena in da bo le uvod v vse obsežnejši razvoj plantažnega gospodarstva na Gorenjskem.

IZ KAMNIKA

Mestna živalnica v Kamniku se vse bolj uveljavlja in razvija v močno gospodarsko podjetje. Ta dvajsetčlanski delovni kolektiv je zelo marljiv in se trudi, da zadovolji vse naročnike. V tem mesecu pa se pripravljajo, da prirede v dvorani »Podjetja Kamnik« spomladansko modno revijo, na kateri bodo prikazali uspehe svojega dela.

Za izboljšanje turizma v Bohinju

Pred štiridesetimi leti . . .

Središče Bohinja je Bohinjska Bistrica. Tu je železniška postaja, kjer so pred tridesetimi leti izstopali in vstopali tujiči v množicah. Mnogi so se nastanili v Bohinjski Bistrici, druge pa so vozniki vozili k sedem kilometrov oddaljenem Bohinjskemu jezeru. V Bohinjski Bistrici so bili takrat štirje hoteli, dve restavraciji in en penzion (Rodica, Markež, Triglav, Pošta, Pri Kosu, Pri Becu in pri sedanjem Stužku); razen v teh so stregli tujičom v desetih prijaznih kmečkih gostilnah. V Bohinjski Bistrici je bilo nad 100 tujičnih sob, kar pa za štirideset tujič se zdaleč ni bilo dovolj; mnogi so si našli prenočišče pri kmetih. Domaćini so navezali s tujiči prijateljske stike in si tako zagovorili njihov obisk za več let naprej; mnogi obiskovalci so prihajali v Bohinj kot starši.

Ceprav je bil smučarski sport takrat pri nas še v povojih, je bilo posebno živo v Bohinju pozimi. Na modernem sankališču je vrvelo Tržačanov in izletnikov iz Slovenskega Primorja. Skoraj dva kilometra dolgo sankališče z višinsko razliko 200 metrov je bilo pozornost prenogih sankališč tekmoval in vir izredno visokih dohodkov. Količkaj marljiv dvanajstletni šolar je ob nedeljni lahko zaslužil v današnji vrednosti 500 dinarjev z vožnjo sanki ob cilju na start. Pri tem je kaj lahko razumeti tudi visoke dohodek raznolikih točilnic in izposojevalcev sanki.

Pred tridesetimi leti so pozimi oživljali Bohinj gostje iz Trsta in ostale Primorske, poleti pa izletniki s severa. In danes . . .

Lanskim zimo — konec januarja — sem dve nedelji zaporedom videl v Bohinjski Bistrici in na poti proti Bohinjskemu jezeru in vzpenjače iz Ukance na Komno, ki so je zgradili

cev. Vreme je bilo res slabo, toda — samo osem . . .

Ali je tujič promet v Bohinju na svoji rakovi poti res prispeval že do konca. Če se ne bomo takoj zganili in stvar zasukali v pravo smer, morda res ni večdaleč do konca!

Včasih je na bistrški postaji mrgole tujičev, danes pa mrgoli domaćinov, ki se vozijo na delo v jeseniško železarno. Zanimanje za razmah tujskega prometa, ki so ga imeli očetje današnje generacije, ko so za prijazno kmečko pečjo ali med vožnjo na lojtrškem vozu na vezovali stike s tujiči, je danes skoraj enako ničli. Da je stanje tako, je krivo razdobje od prve svetovne vojne (1914) pa vse do danes z vsemi žalostnimi posledicami, ki jih je razdobje rodilo. Krivitve v delu svojega meja sredi bohinjskega predra po letu 1918 nam je odredila Primorsko in Trst, z mejo po grebenih Karavank pa so nas ločili od bratov Koroščev, da leč so ostale avstrijske dežele in zlata Praga.

Ze obdobje po prvi svetovni vojni je zaposlilo ljudi z drugimi, za tiste čase menda važnejšimi vprašanji. Ce bi jih ne bi prav gotovo ne podrli električne železnice od Bohinjske Bistrike do Ukance (pašniki ob koncu Bohinjskega jezera) in vzpenjače iz Ukance na Komno, ki so je zgradili

Avstriji za pospešen dovoz na krnsko fronto. Res je, da sta bili ti dve prevozni napravi zelo primitivni, docela vojaški, toda bili sta. Vsekakor bi jih lahko v tridesetih letih tako preuredili, da bi danes ne bilo treba pisati člankov o slabem prevozu ljudi od postaje do jezera in ne zdihotovati, da bi že vendar napravili vzpenjače na Komno.

Leta po prvi svetovni vojni so bila v Bohinju prazna in pusta. Petični gostje so ostali za mejami in tako tudi njihov denar. Hoteli v Bohinjski Bistrici so samevali, sankališče je prenaseljeno s tujci, ki jih je danes skoraj enako ničli. Da je stanje tako, je krivo razdobje od prve svetovne vojne (1914) pa vse do danes z vsemi žalostnimi posledicami, ki jih je razdobje rodilo. Bele stezice v parku so prerasle trave, kopalne bazene v Danici pa je zasoblato. Bohinj je zgubil svojo pestrost in del svojega življenja . . .

Ce se je v drugem desetletju po prvi svetovni vojni dotok tujcev nekliko povečal, jih Bohinjski Bistrica ni bila več sposobna sprejeti. Tujci so odhajali k jezeru, ki je postal srednje tudi prometa v Bohinju. Proti II. svetovni vojni je tako tujski promet sicer počasi, toda vztrajno naraščal. Par prebilskov je vililo Bohinj celo upanje, da bo življenje kmalu doseglo predvino višino.

(Dalje prihodnjič)

Zopet zadnji - ali sploh nič?

Pred nekaj meseci so se začeli v našem Kranju razgovori o morebitni ustanovitvi prepotrebnega kluba kulturnih in prosvetnih delavcev. Tudi v Glasu Gorenjske se je že pisalo o tem, kot da je ustanovitev pred pragom. Še več: dokaj živa diskusija o izbiri primernih klubskih prostorov (svetovali in odsvetovali so pritiče Prešernove hiše) je izzivala vtis, ko da je ustanovitev že gotovo dejstvo, sklenjena stvar, in da gre le še za tehnično vprašanje izvedbe.

Potem pa je vse zamrlo in o zadevi se več niti ne govor, kaj še piše.

Ta čas pa obstajajo in živahno delujejo taki klubi v Ljubljani, v Mariboru, v Celju (kjer je bil ustanovljen pred nedavnim), menda tudi v Novem mestu, pa nemara še kje.

Odveč bi bilo razlagati in podujati korist in potrebnost take ustanove. Spominjam se, da sem se pred pol leta pogovarjal z enim najuglednejših reprezentantov našega mestnega političnega življenja, pa sva se po nekaj minutah posmenka znašla, kako družno brenkava na isto struno: taranala sva, kako malo je razvita pri nas prava, živila, plodna in duhovno bogata družabnost, namesto nje imamo le neudobne in puščobne gostinske lokale, v zimskem času kako oštariško veselico (večjega ali manjšega formata, vseeno) — »in niti stalnih omizij v gostilnah in kavarnah ni več« mi je potožil moj takratni sobesednik. Menda se je ravno v tistem najinem pogovoru prvič utrnila misel kluba, ki sva jo potem vsak po svoji poti zanesla med prizadete ljudi. Jaso je namreč, da bi mogel ravno tak strokovni ali vsaj polstrokovni klub doprinesti zelo mnogo k razvijanju te prepotrebne družabnosti (ki je pogoj višjega kulturnega standarda). Bolj ko ljudje katere koli druge stroke so namreč ustvarjalci in posredovalci kulture potrební medsebojnega stika, ki jim širi razglede in poglablja korenine; a bolj ko ljudje, katere koli druge stroke so ravno pripadniki teh poklicev razklopiljani in nepovezani. Njihove sindikalne organizacije jih vežejo v praksi le ob dnevnem političnem delu (pa še to ne vedno, dostikrat namreč ostajajo le mezdnoboriteljske); druge družabne ali organizacijske vezi pa ni. Pripadniki vseh drugih poklicev so že po prirodi svojega dela bolj vezani med seboj; kulturni in prosvetni delavci pa so vsak pri svojem postu — dasi bila baš njim najbolj potreba taka vez.

Kakšne naj bi bile oblike družabnosti v okviru tega kluba? Vse je zelo preprosto, težav ne more biti.

Najti je treba primerne prostore.

Nastaviti ljudi, ki bi se bri-gali za lokal, za skromen buffet (morda bi zadoščale celo honorarne moći in bi niti ne bilo treba iskati stalnih nameščencev).

Abonirati nekaj časopisov in revij, po možnosti tudi inozemskih.

Najti in določiti človeka, ki bi od časa do časa, vsakih 14 dni, vsak teden, vsak mesec...) organiziral za člane kako zanimivo predavanje, debatni krožek, bralni večer, komorni koncert.

Ljudje, ki vodijo ljubljanski »Klub kulturnih in znanstvenih delavcev«, bi prav gotovo ne skoparili z nasveti iz svoje odlično uspele prakse, — če bi jih le kdo pobral.

Razlogi, da se ta zamisel do danes pri nas ni uresničila, so verjetno trije:

1. Vprašanje primernega prostora. Toda — če bi bilo res preveč pomislekov zoper kulturni klub v Prešernovi hiši (kar se zdi meni osebno zelo ozkoščno in starokopitno), tedač bi se v ta namen prav lahko, z minimalnimi stroški in brez siceršnje škode, adaptirala »klubska soba« v drugem nadstropju »Evrope«, ki je zdaj praktično nelizrabljena.

2. Hoteli smo si na vsak način izmisliči nekaj bolj primernega, kot je praksa ljubljanskega kluba (dasi se je prav ta praksa v štirih ali petih letih imenito obnesla) — in nismo naredili niti isto, niti kaj

drugega (»boljšega«). Bali te sindikalne podružnice povabilo, naj pošljo zastopnike na informativni razgovor, po katerem bi se osnoval iniciativni odbor. Prepričan sem, da bi pomoči ne odrekla občina, tudi množične organizacije ne. — Stvari bi stekla.

Ljudi, ki bi se za članstvo zanimali, je namreč v Kranju brez dvoma več ko dovolj, bodo takih, ki so po rednem poklicu kulturno zainteresirani, bodisi takih, ki jim je kulturno ustvarjalstvo ali posredništvo uspešen postranski poklic (publicisti ipd.).

Vsi ti bi bili zadovoljni, če bi nam uspelo slediti zgledu drugih mest! H. Grün

JESENJSKO GLEDALIŠČE SE JE PREKOSILO

O polprofesionalni gledališki družini jeseniškega Mestnega gledališča se malo piše, četudi je letos presegla uspehe vseh dosedanjih gledaliških sezona na Jesenicah. Ko si je v pričetku sedanja sezone zadala obširen in zahteven program, skoraj nismo mogli verjeti, da ga bo v celoti uresničila. Vsa dosevana dejavnost Mestnega gledališča pa dokazuje, da družina svoje zmogljivosti ni precenjevala.

Doslej je odigrala že sedem premier. Za otvoritev nove sezone je uprizorila šurekovo »Pesem s ceste« v režiji prof. Jožeta Tomažiča. Ta igra o življenju pocestnih muzikantov se je občinstvu zelo priljubila,

zato jo je družina tudi večkrat ponovila. Sledil je Molièrov »Namišljeni bolnik« v režiji Bojana Čebulja. O'Neillovo dramo iz mornariškega življenja »Ana Christie« je režiral priznani režiser Srečko Tič. Mire Pucove »Operacijo«, uprizorjeno v počastitev Dneva republike, je režiral Bojan Čebulj. Peta premiera je bila prof. J. Tomažiča »Pohorska bajka«. Le-ta se je od vseh navezenih uprizoritev občinstvu najbolj priljubila in to predvsem zaradi petja in orkestra. Blizu 20 predstav »Pohorske bajke« je avtorju in hkrati režiserju najlepša oddolžitev za njegov trud. Ing. Danilo Goštša je z velikim uspehom režiral S. N. Behrmanovo »Zgodbo mjenjenega življenja«. Med uprizoritvijo tega dela so igralci in režiser sicer dokazali svoje velike umetniške sposobnosti, gledalci pa zrelost za vrednotenje odrskih stvaritev. Kot sedmo premjero je uprizorilo Mestno gledališče Milana Ogrizoviča »Hasanaginico«, dramatizirano narodno pesem. To delo igrajo na številnih jugoslovenskih odrih z največjim uspehom, svoje dni pa mu je bila odprta pot celo na evropske odre. V Ljubljani in Mariboru so ga igrali že po prvi svetovni vojni. Mestno gledališče na Jesenicah pa ga je uprizorilo kot slavnostno predstavo za letosnji mednarodni praznik.

Hasanaginico je oblikovala Slava Marošičeva tako preprljivo, da je njena igra vsakogar pretresla. Prizori ob materinem slovesu od lastnih otrok so nepozabni. Marošičeva je bila idealna Hasanaginica in to je poleg Julije v »Romeu in Juliji« doslej njena najboljša kreacija. Enakovreden je bil Hasan aga Bojana Čebulja, ki je bil v ljubezni in trmoglavosti nenadkrijiv. Otroci (Vistrova, Koroščeva in Dereanijeva fantiča) so bili prisrni in prirodni ter, kar je glavno, na odru doma. Nuci Dereanijeva je dovršeno zaigrala mater Hasan age in prepričala, da je

Okusno sceno si je zamislil Marjan Piberšek, poslikal pa jo je prof. Pavel Pirin. Menjava se bile krafke, za kar gre pohvala tehničnim delavcem.

Tudi svetlobni efekti so bili po

zaslugi Jagodica in Dereanija odlični. Zelo okusni novi kostumi so estetski učinek še večali. Drama je režiral prof. Jože Tomažič, ki je hkrati oskrbel nov prevod, lep in gladko tekčo, ker je bil dosejan na nekaj mestih napaden, nasploh pa jezikovno zastarel. Uprizoritev Hasanaginice pomeni umetniški višek do sedanja letosnje sezone Mestnega gledališča na Jesenicah, za kar gre priznanje vsem igralcem, predvsem pa pozrtvalnemu režiserju in priznemu strokovnjaku prof. Jožetu Tomažiču.

Mestno gledališče na Jesenicah, ki opravlja odgovorno in težko poslanstvo letos navse zadovoljivo, se upravičeno privlači med najboljšima gledališča na Jesenicah, za kar gre priznanje vsem igralcem, predvsem pa pozrtvalnemu režiserju in priznemu strokovnjaku prof. Jožetu Tomažiču.

Hasanaginico je oblikovala Slava Marošičeva tako preprljivo, da je njena igra vsakogar pretresla. Prizori ob materinem slovesu od lastnih otrok so nepozabni. Marošičeva je bila idealna Hasanaginica in to je poleg Julije v »Romeu in Juliji« doslej njena najboljša kreacija. Enakovreden je bil Hasan aga Bojana Čebulja, ki je bil v ljubezni in trmoglavosti nenadkrijiv. Otroci (Vistrova, Koroščeva in Dereanijeva fantiča) so bili prisrni in prirodni ter, kar je glavno, na odru doma. Nuci Dereanijeva je dovršeno zaigrala mater Hasan age in prepričala, da je

U. Ž.

SLIKAR MAKSL KOŽELJ SEDEMDESETLETNIK

Slikar Maks Koželj se je rodil v Kamniku 30. marca leta 1883. Po ocetu, znamen cerkvenem slikarju in freskarju, je podedoval neutešljivo željo po slikarskem ustvarjanju, zato je takoj po osnovnošolski izobrazbi doma, začel obiskovati umetnoobrtno šolo v Ljubljani, kjer je bil učencev prof. Vesela. Leta 1900 je odpotoval na Dunaj. Zaradi bolezni pa je moral po nekaj letih študij na akademiji opustiti. Potem je doma spet marljivo pomagal ocetu in se zlasti izuril v freskarstvu. Pozneje je odšel na študijsko potovanje v Prago in München, načar se je za stalno naselil v Kamniku, kjer še sedaj živi.

Ni minilo dolgo in že so zahvali vrhovih slovenskega modernega slikarstva, zakaj nikdar si ni prizadeval, da bi bil za vseko ceno moderen. Kljub temu je zasedel v našem krajinarnstvu častno mesto in — kar je največ vredno — si pridobil toliko prijateljev in se tako priljubil, da je zlasti med preprostim ljudstvom eden najbolj znanih in upoštevanih slikarjev.

Naš jubilant ni pripadal nobeni umetniški strui in smeri, čeprav njegova umetnost spominja na umetnost Vasmanov (Birolla, Gaspari, Smrekar in dr.), ki so iskali motivov na domači zemlji in upodabljali predvsem slovenskega človeka. Koželju, znamenu in prizadevemu planincu, so gore, če že ne glavni objekt, pa vsaj ozadje za vsako krajinsko sliko. Morda je prav ta enostransko motivov dala njegovu umetnosti videz enoličnosti in morda prav zato umetnik ne žanje tolikšnega priznanja, kakor bi ga zaslužil. (To je bilo videti tudi pred meseci, ko je razstavl-

ljal v Umetniški zadruži svoje akvarele. Kritiki so trdovratno molčali, čeprav se o razstavi v Zadruži in Mali galeriji radi razpišejo.) Še nekaj je, kar nekatere odbija od Koželjevih umetnin. To je lahen nadih nekake romantične, idealizacije, kar srečavamo včasih bolj včasih manj opazno pri večini njegovih del.

Toda Koželj je ostal skozi vso dobo umetniškega ustvarjanja svojih, izviren in neodvisen, zasidran v topli domačnosti slovenskih gora, ki jih upodablja v jasnih, sončnih in veselih barvah.

Našemu zvestemu in marljemu gorenjskemu umetniku děstítamo k visokemu jubileju in mu želimo še mnogo združenih, srečnih in uspehov polnih dni!

Č. A.

Letovanje v Savudriji

Otroški dispanzer in šolska ambulanta v Kranju sta letos predlagala za klimatsko zdravljenje ob morju 59 otrok, od katerih je 41 socialno šibkih. Vendar še sedaj ni jasno, ali bodo ti otroci odšli na letovanje ali ne, kajti Okrajni zavod za socialno zavarovanje se braňi stroškov zanje, češ da nimam sredstev za klimatska zdravljenja socialnih zavarovancev. Upajmo pa, da bo Zavod upošteval predlog Okrajnega odbora Rdečega križa in vzel iz fonda za klimatska zdravljenja socialnih zavarovancev toliko sredstev, kolikor je potrebno za revnejše otroke, ki morajo k morju.

Dobro bi bilo, da bi zavod za socialno zavarovanje to čimprej storil, zakaj prva izmena pojde že 22. aprila v mladinsko okrevilišče v Savudrijo. Sredstva naj bi prispevala tudi Okrajni odbor RK in LOMO; le tako bo mogoče slabotno dečko obvarovati različnih boleznih.

V Savudrijo pojdejo tudi zdravi otroci, če bodo starši pripravljali plačevati dnevno po 200 dinarjev za pension ali skupno 5.600 din. za 28 dni letovanja.

50-LETNICA FRANCETA TREFALETA

Pretekli petek, 3. aprila, je slavl v najožjem prijateljskem krogu — skromen kot vedno — svojo 50.-letnico eden naših najpopularnejših igralcev: France Trefalta. Kdo pozna tega vnetega ljubitelja in prizadevne delavca, vedno željnega in volnega uka, vedno brez pomisnika požrtvovalnega do zadnjega vlakna, — ta bi mu komaj prisodil, da se je že »srečal z Abrahamom«. Trda borba za obstanek, neumorno delo in garanje, s čimer se je ta mož prikopal do najbolj skromnih začetkov do zavidsnih življenjskih ciljev in uspehov — toga je naredilo žilavega in ohranilo mladega. — Domala trideset let že nastopa na našem odrusu — ob igralskem jubileju bo pač lahko z dovoljstvom pregledal prehodeno pot, ko bo presodil seznam odigranih vlog. Danes mu le iskreno čestitamo in mu želimo, da bo še toliko časa, kolikor že stopa po naših deskah, na njih ostal — kot odličen tovarš svojih kolegov in izvrsten ustvarjalec v svoji umetnosti!

Na sliki France Trefalt kot Tong v »Krogu s kredo«

Jeseničani imajo že štiri kinematografe

Zadnja leta so odprli v jesenjski mestni občini kar tri novove kinematografe, vse dotedaj pa so imeli Jesenice samo enega. Kinematografsko podjetje je imelo namreč prva leta po osvoboditvi dovolj dela, da je edino edino predvojno kino dvoran, ki jo je okupator temeljito demoliral. Težave pri preureditvi te dvorane je uprava kina premostila šele 1948. leta.

Leto dni kasneje so javorniški volvici zahtevali na svojem zboru lasten kino. Uprava

kinematografskega podjetja in prijeten večerni hlad, pogrnjen na bolj ali manj obložena miza in še dogodki na filmskem platnu! Zato Jeseničani komaj no je v novo podjetje vložil ves prigospodarjeni denar in tako so se že leta 1950 prilegle edino predvojno kino predstave, zakaj v dvoran se morajo zvrstiti tudi gledalci, uprava kinematografskega podjetja pa je v bojni 15 dneh uredila zapuščeni prostor za Delavskim domom in poskrbel za stole in mize.

Ni minilo dolgo in že so zahvali frontovci na Plavžu lastno kino na prostoru pred Sindikalnem domom, kjer bo po vsej verjetnosti še bolj prijetno kakor v Letnem kinu na Jesenicah, ker v bližini ni tovarna.

Prizadevna uprava Kinematografskega podjetja Jesenice pa namerava uresničiti še nek načrt, toda javnosti z njim prej ne bo seznanila, dokler si ne bo popolnomoma na jasnom, če ga bo mogoče res ostvariti.

— ar

KDO JIH POZNA?

V Begunjah, Dragi in drugih krajih po Gorenjskem so v času Narodnoosvobodilnega boja padli številni talci, za katere še do sedaj nismo odkrili, kdo so bili. Njihova grobišča bodo ostala zgodovinski dokument. Moramo jih urediti, v posebno vrezati njihove imena. Nujno je, da tudi za muzej NOB zberemo podatke o padlih talcih.

Zato naprošamo vsakogar, ki mu znana spodaj navedena imena, da to sporobi Mestnemu odboru Zvezne borcev v Kraju, Maistrov trg 3/I.

Šparovec Franc, star 56 let, Primskovo; Sajovic Frido, roj. 19. 2. 1907, Kranj; Bizjak Franc, roj. 19. 9. 1903, Kranj; Alojz Ranskovec, roj. 19. 6. 1899. Stražišče; Ivan Ket, roj.

Mestni odbor ZB Kranj

Izšla je okusno opremljena revija Prešernove družbe OBZORNÍK. Naročite jo lahko pri poverjenikih in v vseh knjigarnah ter na upravi v Ljubljani, Erjavčeva cesta 12.

Ali ste že ustanovni, podporni ali pa vsaj redni član Prešernove družbe?

PO VASEH IN MESTIH GORENJSKE

Iz Bohinja

Pri Bohinjskem jezeru že dela gecloška ekipa, ki raziskuje teren za vrtanje predora pod gorami do okolice Tolmina. V načrtu je, da bodo speljali bohinjsko vodo v soško dolino, pri čemer bodo dobili padec nad 300 metrov in s tem nov ogromen vir električne energije.

Kmalu bodo pridelala gradbenina dela pri ureditvi kopalnišča in čolnarne ob Bohinjskem jezeru. V okrajnem družbenem planu je v ta namen za letos določen 1 milijon in 200 tisoč dinarjev.

Z 15. aprila bo pričel obravnavati sindikalni počitniški dom ob Bohinjskem jezeru. V hotelu »Bellevue« nad jezerom se priprave na sezono še niso zagnale.

Pod Studorom že potekajo priprave za gradnjo nove podružnice lokalnega trgovskega podjetja.

Z Bleda

Regulacijski načrt mesta Bleda predvideva zgraditev petih novih cest, ki bodo razbremenile promet skozi letoviški center. Prva bo potekala od hotela »Trst« mimo šole v Selišču, druga ob Bobna skozi Selišče do Gradu z odcepom na Zasip, tretja pa od Bobna do Želeč. Važni cesti bosta vezali hotel »Union« na eni strani s hotelom »Jelovica« in

»Svoboda« ter s Seliščem, na s tem oškodovala podjetje za drugi strani pa z Želečmi. 1.087.450 dinarjev. Razen tega sta mu priznala še okrog 99.000 dinarjev »odškodnine«, češ da blago ni odgovarjalo dogovorenemu kakovosti. Palavra je na ta način »zaslužil« najmanj 700.000 dinarjev. Seveda tudi Rojc in Kobal to nista delala zastonj. Palavra jih je nagradil vsakega s prašičkom, gosjo, kravato, kemičnim svinčnikom, moko, 5.000 din in po-dobnim.

Te dni so pred okrožnim sodiščem v Ljubljani vsi priznani krivdo. Sodišče je obsodilo Palavra na 3 leta, Rojca na 3 leta in 2 meseca. Kobala pa na 1 leto in 2 meseca zapora.

Iz Kamnika

Franc Rojc, šef prodajnega oddelka, in Mirko Kobal, šef gospodarskega sektorja tovarne upognjenega pohištva »Stok« v Duplici, sta v 1951. letu na vezala z Stevom Palavrom, zastopnikom mestnih podjetij v Djakovu, dokaj problematične »poslovne stike«. Palavra je namreč nabavil za podjetje »Stok« kvaliteno slavonsko hra-stovino v orehov les, Rojc in Kobal pa sta mu potem les, brez vedenosti direktorja in vodstva podjetja, prodajala nazaj po znižanih cenah. Tako sta Jurčičevega »Desetega brata« mu prodala 8 vagonov lesa in v režiji Adolfa Prešerena. O

Fotoklub usnjarskega tehnikuma v Domžalah je v ponedeljek predvajal v mestnem kinu diapositive slik z lanskoletne IV. mednarodne razstave fotografij v Ljubljani. Predstavi je prisostvovalo mnogo mladine in ostale publike.

Dramski odsek »Svobode« je uprizoril v sredo in četrtek po znižanih cenah. Tako sta Jurčičevega »Desetega brata«

in ostale publike.

Iz Domžala

V Podrečju pri Domžalah je v soboto zgorela dvostanovanjska prtična hiša, last Jakoba Svetlini iz Blač. Ogenj je nastal zaradi vnetja v dimniku. Požar so pogasili domači gasilci, ki so jim priličili na pomoč Studčani in Stopčani.

Fotoklub usnjarskega tehnikuma v Domžalah je v ponedeljek predvajal v mestnem kinu diapositive slik z lanskoletne IV. mednarodne razstave fotografij v Ljubljani. Predstavi je prisostvovalo mnogo mladine in ostale publike.

Dramski odsek »Svobode« je uprizoril v sredo in četrtek po znižanih cenah. Tako sta Jurčičevega »Desetega brata«

in ostale publike.

Načrt mesta Bleda predvideva zgraditev petih novih cest, ki bodo razbremenile promet skozi letoviški center. Prva bo potekala od hotela »Trst« mimo šole v Selišču, druga ob Bobna skozi Selišče do Gradu z odcepom na Zasip, tretja pa od Bobna do Želeč. Važni cesti bosta vezali hotel »Union« na eni strani s hotelom »Jelovica« in

igri sami bomo podrobnejše poročali prihodnjič.

Iz Tržiča

Adaptacija sindikalne dvorane v Tržiču v zadnjem času hitro napreduje. Betonski pod je že dokončan, stene so grobo ometane, električna napeljava bo kmalu instalirana. Pričakujemo, da bo od 1. maja dvorana že služila svojemu namenu, t. j. skupnim potrebam vseh tržiških sindikalnih organizacij, »Svobode« in za manjša zborovanja.

Kopalnišče v Tržiču bo letos v grobem gotovo, prava gradbena dela pa se bodo šele začela. Najprej bo treba regulirati hidrokrat ob bodočem plavalmu bazenu, nakar bo pričel izkop. Investor, Ljudski odbor mestne občine, skrbci za nekvalificirano delovno silo, ki je za prvo fazo primanjkuje. Gradbeni odbor je povabil vse sindikalne in mladinske organizacije, naj njihovi člani s prostovoljnimi delom podprtih gradnjo, saj bo kopalnišče koristilo predvsem mladini in delovnim ljudem.

Iz Jesenic

Zadnje čase so se na Jesenicih pojavile tativne kolesa. Ta-ko je bilo pred nedavnim v veži kina »Radio« ukrazeno žensko kolo tovarišu Vinku Čučniku s Koroške Bele. Nedolgo tega pa je neznan tat ukradel kolo tovariša Cimpka s Potokom, shranjeno pred go-stilno »Mulej« na Javorniku.

Tatovi prav gotovo kolesa ne bodo obdržali. Zato naj bodo tisti, ki bi hoteli kupiti že rabljena kolesa, previdni pri nakuju le-teh od neznancev.

Tudi to je za vas

DEŽURNA SLUŽBA

Zdravniška dežurna služba za Kranj in okolico je vsako noč od 20. ure zvečer do ponedeljka do 6. ure zjutraj. Za državne praznike in vse ostale proste dneve je dežurna nočna služba urejena kot ob nedeljah. V nujnih primerih kličete Spl. ambulanto, Poljska pot 8, tel. št. 218. Opozarjam, da je ob delavnikih zdravniška služba ves dan od 6. ure zjutraj do 7. ure zvečer istotam: na Spl. ambulanto (Poljska pot, bivala »Obutev«), tel. 218. V nujnih primerih se preko dneva obražejo ravnotako na štev. 218. Ambulante sprejemajo v dnevni in nočni službi vse bolnike in ne samo zavarovance za socialno zavarovanje.

Dežurno zdravniško službo na območju ljudskega odbora mestne občine Jesenice ima od 10. do 17. aprila dr. Evgen Vauken, bolnica Jesenice. Oblaski na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure zvečer. Po tej uri bo zdravnik obiskoval le bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče, Kranj Sreda, 15. aprila ob 20. uri Miroslav Krleža: »Vagonik« Prvič Izven. (Gostovanje SNG — Drama, Ljubljana).

Petak, 17. aprila ob 20. uri: Drago Gervais »Za stanovanje gre«. Red B in Izven.

Nedelja, 19. aprila ob 16. uri: »Za stanovanje gre«. Izven.

KUD »Dobrava«, Naklo Nedelja, 12. aprila ob 15.30 uri: Bratko Kreft »Celjski grofje«.

KUD »Storžič«, Kokrica V soboto, 11. aprila ob 20. uri in v nedeljo, 12. aprila ob 16. uri Bitenčeve drame »Ugale luči«.

Gorenjska predilnica Škofja Loka

Obvešča vse družbene organizacije, društva, klube itd., da so vse prošnje, naslovljene na naš naslov za razne podpore, nepotrebne, ker podjetje ne razpolaga s tozadnimi sredstvi. Prošenj v bodoče ne bomo več jemali v pretres, prav tako nanje ne bomo odgovarjali.

UPRAVNI ODBOR GORENJSKE PREDILNICE ŠKOFJA LOKA

in njegovem zdravju, kar so vsi navzoči z zanimanjem poslušali. Dobro bi bilo, da bi v bodoče tako predavanja bolj popularizirali in poskrbeli, da niti eno mlado dekle ali fant ne bi vstopila v zakon brez poznavanja otrokovega razvoja.

Iz vseh letnih poročil, ki so nato sledila, je bilo videti odbojno delavnost. Načrt za bodoče delo je odbor na zadnji svoji seji skrbno pripravil, na občnem zboru pa so ga zborovalci z novimi predlogi še izpolnili. Največjo skrb bodo posvetili otvoritvi zdravstvene posvetovalnice za predšolske in šoloobvezne otroke in zbrane ambulante za šolsko decu. Zdravstvena posvetovalnica v Kranju je za stražiške matere preveč odročna, saj izgubijo s čakanjem tudi do 5 ur.

Kaže, da vprašanje prostorov ne bo prevelik problem, če bo pokazal mestni občinski odbor v Kranju razumevanje zanj.

B. F.

Iz Križev

Že štiri leta se pešci zmanjša zgrajamo nad ogromnim kuhinjom odpadkov pod domom JLA v Križah in se držimo za nosove zaradi vonjav, ki se širijo okoli smetišča. Vzlici govorjenju o skrbi samitetnih inšpekcijski za higijeno in olješavi Tržiča in okolice, ki naj bi privabilo čimveč tujcev, se ta kup ne zmanjša. Dobro bi bilo, če bi zanesla pot tja tudi tržiške občinske može, potem bi morda smetišče kmalu izginilo.

J. P.

Op. ur.: Po našem mnenju ni potrebno, da se nesnaga odstrani, sale po posredovanju LOMO Tržič, saj bi to lahko dosegel že zbor volivev.

Iz Kranja

Člani terenskega odbora RK Stražišče so imeli pred nedavnim redni letni občni zbor, ki ga je poživil z zanimivim in aktualnim predavanjem specjalist za otroške bolezni dr. L. Matajec. Predaval je o otroku

8.30 uri »Pekel je razprodan«, ob 10. uri »Sneguljčica«, 13. in 14. aprila ameriški film »Pestunja«, od 15. aprila dalje premiera italijanskega filma »Sanjala sem o raju«.

MALI OGLASI

Pristna dalmatinska vina z otoka Visa prodajamo v bivši restavraciji »Semen« v Kranju, Tavčarjeva 17.

Kupimo malo železno blagajno in dve kontrolni uri. Ponudbe z navedbo cene poslati na Okrajni zdravstveni dom, Kranj.

Službo dobri gospodinjski pomični, lahko začetnica. Plača po dogovoru. Zglasiti se v dopoldanskih urah pri Jensterlu, Radovljica, Kajuhova 4.

Prodam rabljeni šivalni stroj znamke »Singer«, Plevlje, Zaglog 72, Komenda.

Sobo v Kranju im ostalo po dogovoru nudim gospodinjski pomični za nekaj ur dela dnevnno. Naslov v upravi lista.

Sprijemem mizarškega vajenca, Remic, Šenčur.

Sprijemem sodarskega vajenca, Kepic, Šenčur.

Prodam moderno kompletno spalnico s 3 posteljami. Titov trg 24, Kranj.

Izgubljeno denarnico z dokumenti na poti Križe — Duplje vrniti proti nagradni na nabolj, ki je v denarnici.

Zamenjam dvosobno stanovanje s kopalinico in pritiklinami za trosobno s kopalinico in pritiklinami. Naslov v upravi lista.

Poceni prodam globok otroški voziček in košarico. Naslov v upravi lista.

Prodam več voz sena in otave. Ponudbe pod »Seno« na upravi lista.

Oddam sobo dekletu za pomoč v gospodinjstvu; eventuelno tudi hrano. Naslov v upravi lista.

Preklicujem in obžalujem vse žaliljke, izrečene proti Jožetu Brolihi s Primskovega in se mu zahvaljujem, da je odstopil od sodnega postopka. Marija Kolman, Gorenja Sava 86.

OBJAVA

Obveščamo vse abonentе reda D in B, ki si v okviru svojih abonmajskih predstav še niso ogledali drame Maksa Gorkega »Na dnu«, da bo predstava zanje 28. aprila ob 20. uri. Vse prizadete naprošamo, naj nam oprostijo neljubo pomoto, ki je v časopisu nastala z zamjenjavo abonentov redov. Uprava Prešernovega gledališča

ZDRAVJE IN SNAGA

sta nerazdružljiva prijatelja. Oven terpeninovo milo je v hiši varčne gospodinje njen najzvezješki pomočnik, ker ji pomaga odstraniti vso nesnago iz perila, ne da bi tkanina pri tem kaj trpela.

POMЛАДАНСКИ CROSS

V mesecu aprilu bodo TVD Partizan priredila povsod pomladanski cross. To je prva množična prireditve, s katero društvo »Partizan« nastopajo na prostem, v prirodi, potem ki so zapustila zimsko delo v televadnicah. Na cross naj se društva dobro pripravijo, da bi na njem sodelovalo kar največ članstva, od otrok, pionirjev, mladincev, mladink, do članic in članov.

NOGOMETNO PRVENSTVO GORENJSKE

V nedeljo je bilo odigrano tretje kolo nogometnega prvenstva, ki je dalo slednje rezultate:

- »Ljubelj« (Tržič) : »Gregorčič« (B) (Jesenice) 5 : 2 (4 : 1)
- »Ločan« (Šk. Loka) : »Gumark« (Kranj) 7 : 1 (4 : 1)
- »Bled« (Bled) : »Bratstvo« (Jesenice) 4 : 1 (1 : 1)

Tekmo »Prešeren« »Projekt« ni bilo odigrana. V nogometnem prvenstvu mladincov

Reševalci Inteksovih križank!

V soboto, 4. aprila je posebej na komisiji izbrabila nagrade velike »Inteksove« nagradne križanke. Med 300 reševalci je žreb naklonil nagrado naslednjim:

4 metre žameta za moški skupni dobiti Vida Rugeletova iz Kranja; po 5 metrov blaga za moško sračjo bošta dobita Beguš z Jesenice in Albin Žagar iz Kranja; vse leto pa bosta brezplačno prejemala naš list Martin Lah z Jesenice in Ivan Krč iz Ljubljane.

Za prihodnje številke pripravlja uredništvo še večje prejemnike.

Petek, 17. aprila ob 20. uri: Drago Gervais »Za stanovanje gre«. Red B in Izven.

Nedelja, 19. aprila ob 16. uri: »Za stanovanje gre«. Izven.

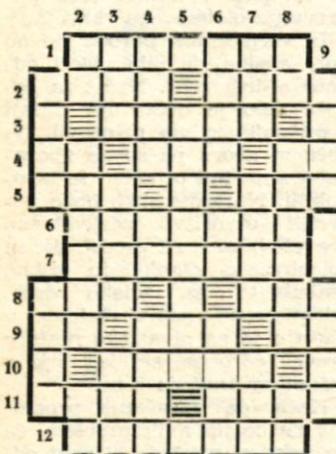
KUD »Dobrava«, Naklo Nedelja, 12. aprila ob 15.30 uri: Bratko Kreft »Celjski grofje«.

KUD »Storžič«, Kokrica V soboto, 11. aprila ob 20. uri in v nedeljo, 12. aprila ob 16. uri Bitenčeve drame »Ugale luči

GORENJSKI PIONIR

Križanka

4. predlog — huda bolezen — osebni zaimek, 5. vpršalnica — borba, 6. gora ob Hrv. primorju, 7. ožgati, 8. nadav — ime črke, ki označuje neznanico, 9. egiptčanski bog sonca — del voza — pločinska enota, 10. ne bedeti, 11. vsote — potet, ime tovarne športnih predmetov na Gorenjskem, 12. brusen na les.

Navplčeno: 1. hrib pri Ljubljani — grški bog vojne, 2. zlato (fr.) — služi za zaviranje — nada, 3. del sobe — poljski pridelek — oblika pomognega glagola, 4. pripadnik izumrelega naroda — romanski spolnik — avtomobilsko znamko, 5. draga cvetlica, 6. država v prednji Aziji — oblika pomognega glagola — omamna tekočina, 7. pustinja v Indiji — pomožni glagol — vrsta, 8. veznik — poljedel-

no), 9. grški junak — vrsta padavine.

Dragi pionirji!

Lepi pomladni dnevi, vedno več cvetja, zelenje, daljši dnevi, — vse to vam je zelo, zelo všeč. Radi greste na prostu. Lepo se je igrati in pohajkovati pod milim nebom. Vendar pa nikar ne pretiravajte! Do konca šolskega leta se je treba še precej naučiti. Zato nikar preveč ne popustite v svojem delu.

Kakor sem vam obljudil, vam danes vsakemu posebej pošiljam basen o Volketu. Le berite jo! Upam, da je boste veseli. Nagrade sem že razpolatal. Kosovemu Marijanu iz Zasipa pri Bledu obljudljam, da bom objavil njegovo pravljico, ko mi moja poide.

Kosobrin

Vodoravno: 1. zagledati, 2. del ladje — zunanje poškodbe, 3. luka na zahodnoafriški obali, sko orodje — predlog (obrat-

Nekaj za naše žene

Pogovor o pomladanskih oblekah

Naše bralke si v ženskem tem ko zavihkov (reverjev) skorajda ni ali pa so zelo majhni. Preko tega kostuma se nosi zvončast jopič iz istega blaga. Tak model, sestavljen iz treh delov, je priporočljiv zlasti za prve pomladanske dni.

Razen širokokrojenih jopicov različnih dolžin in širin (zvončasti, gladki, široki ali prilegajoči) sta se uveljavila še jopicica mornarskega kroja, ki se šele na kolikih telesu prilega, in bluze — jopiči, ki segajo samo do bokov, podobni dežnim jopicem. Vendar vsi ti novi modeli kostumov niso izpodrnili klasičnega kostuma, ki je od vseh najlepši in ga zato tudi modnim kraljem ni mogoče izriniti iz kolekcij modelnih novosti.

Obleke: Nekatere volnene obleke so podobne oprijetim pličem brez ovratnikov. Nosijo se z različnimi plastroni (vložki na oprsu) iz belega platna ali pikeja. Popoldanske in večerne obleke iz tankih blag imajo najrazličnejše izreze, ki z uporabo različnih plastronov popolnoma spremeste svoj znacaj. Naslohi pa so v modri ovratniki, pentlje, žaboji (na oprsu naštite čipke) v najrazličnejših barvah.

Obleke krasijo tudi široki usnjeni pasovi ali široki šali, ki se končujejo z dolgimi resami. Seveda uporabljamo šale, pa naj si bo okoli vrata ali okoli pasu, le za svečane prizadane.

ZANIMIVOSTI
Angleži so izumili specialno fotografisko kamero, imenovano magično oko, ki z neverjetno preciznostjo snema tudi iz višine 10.000 metrov v popolni temi, čeprav se giblje letalo s hitrostjo 1200 km na uro. — Pred tem izumom je snemanje uspelo le z višine 6000 metrov, če hitrost letala ni presegala 900 km na uro.

V Ameriki in nekaterih drugih državah preizkušajo sedaj novo vrsto vagonov, ki naj bi ustrezali brzemu vlaku s hitrostjo 225 km na uro. Novi železniški vozovi so skoraj trikrat kraši in za 1 meter nižji od sedanjih. Med seboj so spojeni kakor prikolice k džipom. Vse spojke so avtomatske, osi pa dvodelne, da v ostrejših ovinkih ne bo iztirjen.

Pariški list „Combat“ javlja, da sta dva nemška strokovnjaka, ki sta sodelovali pri sestavi rakete za najhitrejšo raketno svetlovojno letalo, iznajmljili vse svoje znanstvene in tehnične znanosti in postopki našli v nemški vojni. Raketa naj bi letela z brzino 28.100 km na uro in bi prispela na Mesec v nekaj več kakor 10 dneh.

Ministrstvo za kmetijstvo ZDA javlja, da so iznajmljili nov kemični postopek, po katerem postanejo bombažne tkanine negorljive. Kemični proces je zelo cenjen, tkanina pa izgubi to novo lastnost šele po 15. pranju.

Vzgojna, znanstvena in kulturna organizacija ZN je ugotovila, da imajo ženske v 57 državah iste volilne pravice kakor moški. Od podpisa listine ZN 1. 1945 so dosegle v 23 državah polne ali omejene politične pravice.

Pred nedavnim so v Nemčiji izdelali 6 metrov dolgo in 3 tone težko kamero za fotografiranje Meseca in drugih bližnjih nebesnih teles.

šček neba, ki je sivo in žalostno gledalo skozi okno visoko v zidu. Na njegovi glavi sem takoj opazil kratke, kakor bodice štrleče lase, le da so se bili, kakor narava zunaj, preoblekl v barvo zime. Ob najinem vstopu se je mož obrnil.

„Gotovo me več ne pozname, gospod Tendler?“ sem vprašal.

Bežno me je pogledal. „Ne, dragi gospod,“ je odvrnil, „te časti nimam.“

Povedal sem mu ime mojega rojstnega mesta in dejal: „Jaz sem tisti nepridiprav, ki vam je takrat pokvaril vašega umetnika Jurčka!“

„O, nič hudega, prav nič hudega!“ je zadregi odvrnil in se mi priklonil. „To je že dolgo pozabljen.“

THEODOR STORM USTOBREBEC

Prevedel Rudolf Kresal

ukaz, da mora zraven orožnika na konju preš v mesto. Lizi, ki jo je ta večkrat zavrnil, je šla v majhni oddaljenosti za njima v nadi, da bo vsaj v ječi z očetom lahko skupaj, dokler ljubi bog ne pojashi zadeve. Toda — ona ni bila nič sumljiva; nadzornik jo je bil po pravici spolid od vrat kot vsljivko, ki nima niti najmanjše pravice do dalje po deželi in kakor poprej igrala svoje igre: Izgubljenega sina, Sveti Genovefo in kakor se že imenujejo.

Lizi je ob tem spominu krčevito zanjokala; niti piti ni hotela iz vnovič napolnjene skodelice, s katero ji je mislila mojstrovka utešiti solze. Sele čez nekaj časa je mogla pripovedovati dalje.

Tako po materini smrti jo je oče naučil

ženskih vlog v lutkovnih igrach; tako je prevzela materino mesto. Ta čas sta oskrbela

pogrebne slovesnosti in so se brale prve ma-

še za pokojnico; potem sta se oče in hči,

ko sta zapustila sveži grob, spet odpeljala

dalje po deželi in kakor poprej igrala svoje

igre: Izgubljenega sina, Sveti Genovefo in

kakor se že imenujejo.

Tako sta bila včeraj pripotovala v ve-

liko farno vas, kjer sta opoldne počivala.

Na trdi klopi za mizo, ob kateri sta použila

svojo skromno južino, je oče Tendler za pol

ure zaspal, ta čas, ko je Lizi zunaj nakrmila

konja. Kmalu zatem sta se, dobroti zavita v

volnene odeje, vnovič odpeljala v ostri zimski mraz.

„Toda daleč nisva prišla,“ je pripovedovala Lizi, „tako zunaj vasi je prijezdil

za nama orožnik in vpli in preklinjal. Iz

miznice je krčmarju baje izginila mošnja

denarja in moj nedolžni oče je bil vendar

sam v izbi! Ah, midva nimava nikake do-

movine, nikakega prijatelja, nikake časti;

prav nihče naju ne pozna!“

„Otok, otrok,“ je dejala mojstrovka

vtem, ko mi je pomignila, „nikar se ne

pregreši!“

Jaz pa sem molčal, saj je bila Lizina

tožba upravičena. — Morala sta nazaj v vas;

voz z vsem, s čimer je bil natovorjen, je

spravil župan; stari Tendler pa je dobil

Lizi pa to še zmerom ni hotelo v glavo; menila je, da je to vendor huje kakor vsa kazem, ki bo pozneje vsekakor zagotovo doletela pravega zlikovca; vendor, je takoj do stavila, tako hude kazni mu tudi ne želi, če

se le izkaže, da je oče nedolžen: ah, on tega gotovo ne preživel!

Dzajci sem se domislil, da sem tam preko tako za starega korporala kakor za gospoda kriminalnega komisarja pravzaprav nepogrešljiv človek; zakaj prvemu sem po pravljil predilne stroje, drugemu brusil najdragocenije žepne nože; s pomočjo prvega bi lahko vsaj to dosegel, da jetnika običsem, pri drugem bi lahko izpričal dober glas, ki ga uživa gospod Tendler, in ga morda napotil, da stvar pospeši. Prosil sem Lizi, naj potrpi, in šel takoj v jetnišnico.

Jetnični nadzornik je zmerjal nesramne ženske, ki hočejo zmerom k svojim zlikovskim možem ali očetom v celice. Jaz pa sem mu prepovedal obdelavati svojega starega prijatelja s takšnimi naslovi, dokler mu jih sodišče ne pripše po zakonu, kar se ne bo, to zagotovo vem, nikoli zgodilo; in nazadnje sva po kratkem prerekanju skupaj odšla po širokih stopnicah v gornje nadstropje.

V starjetnični je bil ujet tudi zrak; ko sva šla gori skozi dolgi hodnik, na katerega obeh straneh so vodila vrata v posamezne celice, nama je zavel nasproti nemaren duh. Pred nekim vratim, skoraj na koncu hodnika sva se ustavila; nadzornik je pretresel velik povez ključev, da je našel pravlego; potem so zaškripala vrata in vstopila sva.

Sredi celice je stal s hrbotom proti nama majhen, koščen moški. Očitno je zrl v ko-